

MALTA

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta ta' l-24 ta' Frar, 2005

Citazzjoni Numru. 894/2002

A

VS

B

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 2 ta' Awissu 2002 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi, l-kontendenti Anee' u B kienu kkontrattaw zwieg bejniethom fid-9 ta' Gunju 2001 fil-knisja Fatima G' Mangia;

Illi l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewg, u / jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha kif ser ikun ippruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizjat peress li kien inkiseb bl-eskluzjoni positiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew dritt ghall-att taz-zwieg liema att taz-zwieg fil-fatt qatt ma sar bejn il-partijiet;

Illi ser jirrizulta simulazzjoni tal-kunsens tant li dan kien kompletament ivvizjat u / jew sar bl-eskluzjoni positiva taz-zwieg;

Illi ser jirrizulta li ma kienx hemm xewqa ta' tfal rizultanti mir-relazzjoni taz-zwieg bejn il-partijiet;

Illi ghalhekk l-imsemmi zwieg huwa null u bla effett *ai termini* tal-**Artikoli** rilevanti taht l-**Att XXXVI tal-1975 li jirregola z-zwigijiet**;

Illi l-istess attrici talbet li dan l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi;

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti Anee' Pace u B debitament ikkuntrattat fid-9 ta' Gunju 2001 huwa null ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi u taghti dawk il-provvedimenti kollha l-ohra illi jkunu opportuni f' dan ir-rigward;

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li huwa ngunt minn issa biex jixhed in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-attrici u l-lista tax-xhieda minnha prezentati a fol. 2 u 3 tal-process.

Rat il-verbal datat 10 ta' Dicembru 2002, fejn il-Qorti tat digriet tal-affidavit lill-partijiet b' terminu ta' tlettin (30) gurnata kull wiehed.

Rat il-verbal datat 13 ta' Frar 2003.

Rat il-verbal datat 18 ta' Gunju 2003, fejn il-kawza giet cancellata.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat il-verbal datat 6 ta' Novembru 2003, fejn il-kawza giet differita *sine die*.

Rat ir-rikors tal-attrici A datat 18 ta' Novembru 2003, fejn talbet bir-rispett li din il-Qorti biex tirriappunta l-kaz sabiex il-kawza tinghalaq u l-Qorti tghaddi ghas-sentenza fid-dehra li kien imiss.

Rat id-digriet datat 20 ta' Novembru 2003, fejn il-Qorti laqgħat it-talba u rriapuntat il-kawza għall-21 ta' Jannar 2004.

Rat il-verbal datat 21 ta' Jannar 2004, fejn il-Qorti nnutat li kienet sprovvista mill-process u ordnat li jinstab minnufih.

Rat il-verbal datat 19 ta' Frar 2004, fejn il-Qorti nnutat li kienet sprovvista mill-process u ordnat li jinstab minnufih u ordnat komunika ta' dan il-verbal lid-Direttur tal-Qrati Civili.

Rat il-verbal datat 11 ta' Mejju 2004, fejn il-Qorti kienet għada sprovvista mill-process.

Rat in-nota tar-Registratur, Qrati Civili u Tribunali datata 25 ta' Awissu 2004 a fol. 18.

Rat il-verbal datat 14 ta' Ottubru 2004.

Rat il-verbal datat 8 ta' Frar 2005, fejn gie nnutat li l-process kien għadu ma nstabx. Dr. Mark Busuttil ipprezenta l-atti għar-rikostruzzjoni *seduta stante*. Il-konvenut kien prezenti u ta ruhhu b' notifikat bic-citazzjoni attrici u bl-avviz tas-smiegh tal-kawza. Il-konvenut irremetta ruhhu għall-provi għa ezebiti u dan anke peress li kien hemm l-affidavit tieghu. Dr. Busuttil u l-konvenut iddikjaraw li ma hemm l-ebda kawza pendenti quddiem it-Tribunal Ekklezjastiku. Il-kawza giet differita għas-sentenza għall-24 ta' Frar 2004.

Rat l-affidavit ta' missier l-attrici Alfred Pace a fol. 21 u fol. 22 tal-process.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat I-affidavit ta' omm I-attrici Maria Lourdes Pace a fol. 23 u fol. 24.

Rat I-affidavit tal-attrici Aa fol. 25 u fol. 26 tal-process.

Rat I-affidavit ta' Rita Sultana a fol. 27 tal-process.

Rat I-affidavit tal-konvenut B a fol. 28 tal-process.

Rat I-atti kollha tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-**artikolu 19(1)** jipprovdi li *“b'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anolomija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewwga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg.”

Illi *nonostante* li ma saritx opposizzjoni ghall-annullament ta' dan iz-zwieg *da parte* tal-konvenut B, xorta din il-Qorti ghandha tezamina jekk it-talba attrici hijiex legalment fondata, u dan ghaliex l-istitut taz-zwieg huwa l-bazi li fuqu hija mibnija s-socjeta` nostrali.

Illi infatti fis-sentenza **“Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia”** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002) inghad:-

“Illi ghalhekk din il-Qorti xorta ghandha tidhol sabiex akkuratament tezamina l-provi sabiex tara u fl-ahharnett

tiddeciedi jekk l-provi prodotti wasslux ghall konvinciment morali fil-gudikant li jaccetta t-talba attrici ghan-nullita' tal-istess zwieg”.

*“Illi dan ghandu sinifikat iktar partikolari f'kazijiet ta' din ix-xorta ghaliex anke fil-kaz ta' ammissjoni tat-talbiet attrici f'kaz ta' nullita' ta' zwieg fis-sentenza **“Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia** (A.C. 15 ta' Jannar, 2002 - Citaz. Nru: 165/95/VDG” gie affermat il-principju “din il-Qorti ma kenitx tkun ezonerata milli tisma', u naturalment tezamina u tivvaluta, il-provi sabiex tassigura ruhha li hemm bazi legali ghall-annullament mitlub (ara **“Angela Spiteri xebba Selvaggi vs Joseph Spiteri”**, (Prim'Awla, 4 ta' Novembru 1994); **“Carmel sive Charles Camilleri vs Teresa Camilleri”**, (Prim' Awla, 3 ta' Ottubru 1995); **“Evelyn Agius vs John Borg”**, (Prim' Awla, 4 ta' Ottubru 1995); **“Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri”**, (Prim' Awla, 10 ta' Novembru 1995); **“Isabelle Zarb vs Stephen Attard”**, (Prim' Awla, 21 ta' Novembru 1995); **“Terrence Richard vs Maria Concetta Richard nee' Goodlip”**, (Prim' Awla, 22 ta' Frar 1996); **“Alfred Tonna vs Maria Tonna”**, (Prim' Awla, 31 ta' Jannar 1996); **“Bernardette Debono xebba Gauci vs Mario Debono”**, (Prim' Awla, 16 ta' Settembru 1996)”.*

Illi l-attrici ssottomettiet illi z-zwieg bejnha u bejn il-konvenut ghandu jigi dikjarat null *inter alia* abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** li jghid:

“(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg”.

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga' kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenza **“Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg”** (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza “**Kevin Spiteri vs Avukat Dr. Renzo Porella Flores et noe**” (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza 18 ta' Jannar 2000) il-Qorti ghamlet referenza ghall-espozizzjoni ta' **Viladrich**:

"Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring" (Viladrich, P.J., “Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated.” (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u invarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma *"the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics"* (**Viladrich, P.J.**, op.cit., pg. 687).

Illi wkoll fis-sentenza “**Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia**” (P.A. (VGD) 10 ta' Settembru 1997) inghad wkoll li:

*“Kwantu ghad-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju – **Art. 19 (1) (d)** – biex ikun hemm nuqqas serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju jrid ikun hemm inkapacita' psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, jew li jiddeciedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (“**Isabelle Zarb vs Stephen Attard**” – P.A. 21 ta' Novembru 1995). Mhix ghalhekk kwistjoni ta' nkompatibilita' ta' karattru, jew ta' decizjoni jew decizionijiet zbaljati. Il-paragrafu (d) ikompli jitkellem dwar “anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg”. Il-Qorti tosserva li l-ligi taghna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun taghmilha mpossibbli mhux sempliciment diffiqli, li wiehed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg ossia jassumihom”.*

Illi ghalhekk b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' immaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku (“**Nicholas Agius vs Rita Agius gia Caruana**” – P.A. (VDG) tal-25 ta' Mejju, 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' “*discretio iudicii*” hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista **Colagiovanni** meta sostna li:-

“Il matrimonio, in quanto patto ossia “foedus” richiede una capacita` intelletuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che si tratta di assumersi

una "servitus" per tutta la vita" (Forum, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gia inghad, b'immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju id-dottrina u l-gurisprudenza *"non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una coscienza perfetta ed esaustiva di cio` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di cio` che puo` compartare la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una coscienza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perche` riesce piu` appropriato l' uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena"* (Pompedda, M.F., **"Il Consenso Matrimoniale in Grocholewski"** – Pompedda – Zaggia, **"Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico"** (Padova, 1984), p. 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fis-sentenza **"Alessandra sive Sandra Mc Monagale qabel Mamo vs Mario Mamo"** (P.A. (VDG) 26 ta' Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fis-sens ta' l-ewwel parti tal-paragrafu (d) imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, *"fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens matrimonjali, parti jew ohra tkun priva b'mod sostanzjali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju, ghalhekk, ma hux semplicement nuqqas ta' hsieb, nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – in fatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju"* (ara, **"Emanuel Camilleri v. Carmen Camilleri"**, P.A., 10 ta' Novembru 1995).

Illi l-istess sentenza tkompli tghid *"Li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficjentement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzzejjed jew ma tkunx irriflettiet bizzzejjed fuq il-hajja*

mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta' diskrezzjoni ta' gudizzju (“Selina-Maria Vella Haber v. Joseph Gatt”, P.A., 15 ta' April 1996)”.

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvizat fl-**artikolu 19(1)(d)** irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku / psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f'dan is-sens, fost ohrajn, “**Jacqueline Cousin v. Bernard Simler**”, P.A., 3 ta' Gunju 1998; “**Roseanne Cassar v. Kenneth Cassar**”, P.A. 19 ta' Ottubru 1998; u “**Carmelo Grima v. Mary Andrews**”, P.A., 2 ta' Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega **Bersini**, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

*“La piena avvertenza e il deliberato consenso La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettuale, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturita` di giudizio e la maturita` affettiva La maturita` di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita` affettiva comporta generalmente quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita` che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta` e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo cosi` una mancanza di consenso libero (immaturita` affettiva) e ponderato (immaturita` di giudizio)” (**Bersini, F.**, “**Il Diritto Canonico Matrimoniale.**” (Torino, 1994), p. 97).*

Illi l-istess awtur, imbaghad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta' diskrezzjoni biex wiehed ikun jista' jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullita` taz-zwieg:-

“Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettuale come per la deliberazione volitiva, dovrà essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed è ordinato all'assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l'esistenza con un contratto perpetuo e irrescindibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non è sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa è il matrimonio; è necessaria la maturità di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, è necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'età prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacità intellettuale e volitiva sopra descritta sia gravemente alterata o addirittura mancante, si dovrà ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio” (ibid. pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti, pero`, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facli, u dan kif gja gie indikat fis-sentenzi fuq kwotati, tant li nghad li:-

“... .. se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un` affettivita` non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei riguardi dell` altra parte sia nei riguardi della prole” (Pompedda, M.F., “Incapacita` di Natura Psicica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento.” (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi kwantu ghad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi taghna, bhad-dritt kanoniku (**Can. 1095 (3)**) tirrekjedi mhux semplici diffikulta` izda impossibbiltà li wiehed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibbiltà vera f'dan il-kuntest hi ipotizzabbli biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wiehed jaghzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` “*di intendere e / o di volere*”. “*L' incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale*”, jghid il-Bersini, “*rende la persona inabile al matrimonio, anche nell' ipotesi che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso*” (op. cit., p. 99).

Illi ghal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma daww li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi dawn huma *“the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics”* (Viladrich, P.J., op. cit., p. 687).

Illi tal-istess portata huma s-sentenzi **“Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee’ Sultana”** (P.A. (VDG) 17 ta’ Novembru 2000 u **“Anna Galea vs John Walsh”**, (P.A. (VDG) tat-30 ta’ Marzu 1995). Inerenti, ghalhekk, f’dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jaghtu lilhom infushom lil xulxin fit-totalita` taghhom sabiex tigi stabbilita bejniethom *“the community of life and love”*.

Illi fl-ahharnett din il-Qorti taghmel riferenza ghal dak li nghad fis-sentenza fl-ismijiet **“Nathalie O’Toole vs Patrick O’Toole”** (P.A. (N.A.) 25 ta’ Marzu 2002) fejn inghad li:-

“Il-kunsens moghti fiz-zwieg skond din l-istess giurisprudenza mhuwiex dak il-kunsens simplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa wiehed "sui generis" u ta' ordni pubbliku. Illi ghalhekk il-partijiet f'kuntratt ta' zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita' li jaghtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti bl-iktar mod liberu u xjenti ghal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg ghandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib is-sinifikat tieghu fir-relazzjonijiet ta' koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjoè' li tnejn minn nies jaghtu lilhom nfushom lil xulxin ad esklużjoni ta' kollox u kulhadd. Meta ghalhekk ghal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx

gie moghti bil-konozzenza shiha ta' dak li jgib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wiehed validu."

Illi kif inghad fis-sentenza “**Al Chahid vs Mary Spiteri**” (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002) *inoltre* l-kunsens irid ikun wiehed tali li permezz tieghu l-parti li tesprimih trid tkun konxja ta' l-obbligi, id-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib maghha l-hajja mizzewga bhal ma' huma l-elementi ta' unjoni permanenti, esklussiva w irrevokabbili.

Illi dawn il-principji kollha gew kkonfermati f'diversi sentenzi moghtija minn din il-Qorti nkluzi “**Maria Rita Calleja vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri**” (P.A. (RCP) 17 ta' Frar 2000); “**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**” (P.A. (RCP) 9 ta' Marzu 2000); “**Ousama Sadalah vs Doris Tanti**” (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000); “**Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine**” (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); **Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**” (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001); “**Mazen Dadouch vs Maria Dadouch xebba Galea**” (P.A. (RCP) 22 ta' Marzu 2002); “**Albert Grech vs Josette Grech**” (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002); “**Marco Tanti vs Catherine Azzopardi**” (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002); u “**Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia**” (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002) fost ohrajn.

Illi min-naha l-ohra fl-**Artikolu 19 (1) (f)** jinghad ukoll li z-zwieg ikun null:-

“art.19 (1) (f) *“jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg”.*

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza “**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**” minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) u “**Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri**” (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza “**Theresa Taguri nee**

Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe” (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

“Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex neccesarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu mmedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens”.

Illi tal-istess portata hija s-sentenza **“Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro”** (P.A. (RCP) 1 ta' Frar 2001); **“Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine”** (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); **“Carmen El Shimi gja Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi”** (P.A. (NA) 20 ta' Gunju 2000); **“Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim”** (P.A. (NA) 31 ta' Mejju 2000); **“Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli”** (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000) u **“Albert Grech vs Josette Grech”** (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002 Cit Nru 793/01/RCP), u **“Joseph Mizzi vs Pauline Mizzi”** (P.A. (RCP) 1 t'Ottubru 2002 Cit Nru 50/02/RCP).

ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-partijiet izzewgu fid-9 ta' Gunju 2001 u jidher li huma kienu ghal kollox inkompatibbli ma' xulxin, fatt li l-attrici tattribwixxi ghad-differenza sostanzjali kemm fil-livell ta' edukazzjoni ta' bejniethom, kif ukoll minhabba differenza ta' trobbija. Fuq dawn l-attrici u x-xhieda minnha prodotta jaghmlu enfasi kbira. Izda fl-opinijoni tal-Qorti dawn jistghu jkunu ragunijiet sabiex parti titlob li tinfired u tissepara f'kawza ta' separazzjoni. Certament ma humiex ragunijiet sabiex jigi dikjarat l-annullament taz-zwieg bejn il-partijiet.

Illi mill-provi pero' jirrizulta li l-attrici anke minhabba ragunijiet li hija semmiet fix-xhieda taghha *ad insaputa* tal-konvenut kienet iddecidiet li ma jkollhiex tfal mir-relazzjoni taghha mieghu, u dan anke fiz-zwieg.

Illi fil-fatt jidher li l-attrici minghajr ma qalet lill-konvenut iddecidiet li ma jkollhiex tfal u wkoll hadet il-prekawzjonijiet sabiex konceptiment bejniethom ma jkunx hemm. Tghid li hadet din id-decizjoni peress li l-konvenut kien stqarr maghha li jekk ikollu tfal ma riedx jibaghtom skola privata, u jekk dan iseħh l-ispejjez kellha thallashom hi. Il-konvenut dwar dan ma qal xejn, qal biss li kien hemm divergenza dwar l-edukazzjoni eventwali ta' l-ulied, u kompli *“niftakar li ma konniex qbilna xejn, bil-konsegwenza li jekk kien jezisti certu bruda fir-relazzjoni taghna, din il-bruda giet konsolidata b'din il-kwistjoni”*

Illi fil-kuntest ta' din ix-xhieda fil-kaz ta' l-attrici korroborata mill-genituri taghha Alfred u Maria Lourdes Pace, jirrizulta li l-kunsens ta' l-attrici ghal dan iz-zwieg kien certament vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** peress li l-istess attrici eskludiet il-prokreazzjoni ta' l-ulied mir-relazzjoni taghha mal-konvenut b'dan li ssimulat il-kunsens taghha taz-zwieg.

Illi min-naha l-oħra din il-Qorti thoss li l-kunsens taz-zewg partijiet kien vizzjat a bazi ta' l-**Artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**, u dan anke peress li mill-mod kif xehdu l-istess partijiet fiz-zwieg jidher car li lanqas kellhom idea minima ta' x' jinvolvi verament zwieg – fuq kollox l-element ta' *consortium vitae* kien ghal kollox nieqes. Jidher li kienu jahsbu bhat-tfal, bir-rispett kollu lejn il-partijiet, u dan għaliex jekk parti ma taqbilx ma' l-oħra fuq affarijiet li sa certu punt huma venjali, mela allura l-parti l-oħra kienet tirreagixxi tant li l-partijiet waslu biex fi ffit zmien hassru ghal kollox kull relazzjoni li kellhom bejniethom li jindika li verament kienu mmaturi gravament u hadd minnhom ma kien qed jifhem x'jinvolvi l-impenn taz-zwieg.

Illi għalhekk it-talbiet attrici għandhom jigu milqugħa għar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

III. KONKLUZJONI.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi fil-kontumacija tal-konvenut, **tilqa' t-talba attrici** biss fis-sens hawn deciz, b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti Anee' Pace u B debitament ikkuntrattat fid-9 ta' Gunju 2001 huwa null ghall-finijiet u effetti u dan *stante* li l-kunsens ta' l-attrici kien vizzjat a bazi ta' **l-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-kap 255** filwaqt dak tal-konvenut kien vizzjat a bazi ta' **l-artikolu 19 (1) (d) ta' l-istess Kap.**

Bl-ispejjez kollha tal-kawza jinqasmu bejn iz-zewg partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----